

2. Ústavný súd priznáva [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je mu Okresný súd Košice I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 354 € (slovom tristopäťdesiatštyri eur) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárie HODOR advokátska kancelária, s. r. o., Vrátna 714/40, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavnej s'ťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia s'ťažovateľa

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2020 doručená a následne podaním z 12. mája 2020 doplnená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vo väzobnej veci s'ťažovateľa postupom a uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 Tp 10/2019 z 8. novembra 2019, postupom a uzneseniami Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tpo 53/2019 z 15. novembra 2019 a sp. zn. 8 Tos 9/2020 z 5. februára 2020.

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 7 Tp 10/2019 z 8. novembra 2019 bol s'ťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Tpo 53/2019

z 15. novembra 2019 zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť a zároveň rozhodol o nenahradení väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka.

3. Uznesením sp. zn. 8 Tos 9/2020 z 5. februára 2020 zamietol krajský súd sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe.

4. Sťažovateľ bol obmedzený na osobnej slobode zadržaním po návrate sťažovateľa z cudziny na Letisku v Košiciach už 7. novembra 2019 o 20.49 h na základe príkazu na zatknutie vydaného sudcom pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 7 Tp 10/2019 z 24. júla 2019.

5. Sťažovateľ je trestne stíhaný uznesením povereného príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže, Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody pod ČVS: ÚVVaÚVTOS-20/19-2017 z 28. marca 2018 pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“), ktorého sa mal dopustiť tým, že 16. novembra 2017 po dobu výkonu trestu odňatia slobody v priestoroch Ústavu na výkon väzby a trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] v čase medzi 19.50 h až 20.15 h v izbe č. 248 vykonal krádež z uzamknutej skrinky na osobné veci spoluväzňa tak, že nezisteným predmetom odomkol uzamknutú skrinku zabezpečenú visiacim zámkom a odcudzil 1 ks kávy Zlatý výber, 1 balenie tabaku, 1 balenie cigaretových papierikov zn. Vážka a 1 zapalovač, čím spôsobil škodu 12 eur.

6. Okresný súd v uznesení sp. zn. 7 Tp 10/2019 z 8. novembra 2019, ktorým vzal sťažovateľa do väzby, uviedol ako základný dôvod pre väzbu skutočnosť, že obvinený zjavne nemá stále bydlisko, pričom bol už skôr zadržaný na základe príkazu na zatknutie okresného súdu sp. zn. 6 Tp 57/2018 z 5. októbra 2018. Po zadržaní sťažovateľ pred sudcom pre prípravné konanie uviedol, že sa bude zdržiavať [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] u príbuznej. Sťažovateľ sa na uvedenej adrese nezdržiaval, pričom orgány činné v trestnom konaní jeho pre neprítomnosť prerušili trestné stíhanie a vyhlásili 23. mája 2019 po sťažovateľovi pátranie. Okresný súd poukázal aj na neúspešné zisťovanie

pobytu v mieste, kde sťažovateľ prisľúbil, že sa bude zdržiavať, rovnako aj neúspešné doručenie zásielky sťažovateľovi prostredníctvom orgánov Policajného zboru. Uvedené skutočnosti tak podľa okresného súdu dostatočne odôvodňovali obavu, že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Zároveň okresný súd nezistil dôvod na nahradenie väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka z dôvodu, že sťažovateľ bol v minulosti opakovane súdne trestaný.

7. Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Tpo 53/2019 z 29. novembra 2019 rozhodol o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa voči uzneseniu okresného súdu sp. zn. 7 Tp 10/2019 a v odôvodnení sa plne stotožnil s argumentáciou okresného súdu. Navyše poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ bol už 9-krát trestné stíhaný, a to i v zahraničí.

8. Krajský súd v uznesení sp. zn. 8 Tos 9/2020 z 5. februára 2020, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa o jeho ponechaní vo väzbe, sa i po podaní obžaloby domnieva, že skutočnosti obsiahnuté v predloženom spisovom materiáli a vyjadrené v podanej obžalobe nasvedčovali tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky prečinu a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal sťažovateľ. Krajský súd rovnako ako okresný súd aj v tomto štádiu trestného konania uviedol, že naďalej je daná dôvodná obava úteku sťažovateľa vyplývajúca z ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vyplývajúca z rovnakých skutočností, aké uviedol okresný súd v uznesení sp. zn. 7 Tp 10/2019 z 8. novembra 2019.

9. Sťažovateľ založil svoju ústavnú sťažnosť na tvrdení, že v jeho prípade nebola naplnená materiálna podmienka jeho väzby spočívajúca v dôvodnosti vedeného trestného stíhania, pretože s ohľadom na výšku škody, ktorá bola skutkom, ktorý je mu kladený za vinu, spôsobená, nie sú naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu (prečinu) krádeže. Sťažovateľ sa domnieva, že pokiaľ by k takému skutku došlo mimo Ústavu na výkon väzby, nebolo by to predmetom žiadneho konania a už nie vedúceho k začatiu trestného stíhania. V danom prípade ide o tzv. bagateľnú vec, ktorá zo svojej podstaty nemôže byť predmetom trestného stíhania, ale nanajvýš konania o priestupku.

10. Sťažovateľ taktiež namieta, že dôvodom na jeho vzatie do väzby bola len tá skutočnosť, že sa nezúčastnil niekoľkých úkonov, čo považuje za mimoriadne závažný a zjavne neprimeraný zásah do jeho práv.

11. V doplnení ústavnej sťažnosti z 12. mája 2020 sťažovateľ rozšíril svoju sťažnosť aj proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 8 Tos 9/2020 z 5. februára 2020. Sťažovateľ opätovne poukázal na skutočnosť, že v jeho veci nejde o prečin, pretože aj v prípade, ak by sa preukázalo konanie sťažovateľa a ostatných spoluobvinených, tak jeho závažnosť je s prihliadnutím na všetky okolnosti nepatrná, a preto s poukazom na § 10 ods. 2 Trestného zákona nejde o trestný čin. Základným predpokladom nariadenia väzby je okrem iného preukázanie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, má znaky trestného činu. Podľa sťažovateľa je však už v tomto štádiu zrejmé, že vzhľadom na nepatrnú závažnosť konania sťažovateľa a spoluobvinených toto konanie nie je trestným činom, a preto nie je splnený základný predpoklad na nariadenie väzby. Podľa sťažovateľa ak krajský súd pri svojom opakovanom rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniam okresného súdu o jeho vzatí, resp. ponechaní vo väzbe túto podstatnú skutočnosť prehliadol, porušil uvedené práva sťažovateľa.

12. Sťažovateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že trestným rozkazom sp. zn. 5 T 6/2020 z 13. februára 2020 bol sťažovateľ uznaný vinným z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 Trestného zákona v spojení s § 38 ods. 2 a 4 a § 37 písm. m) Trestného zákona v spolupáchateľstve a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 14 mesiacov nepodmienečne, pričom ale tento trestný rozkaz bol sťažovateľovi doručený až 5. mája 2020, t.j. takmer 3 mesiace po jeho vydaní, čím došlo v konaní k neodôvodneným prieťahom. Podľa sťažovateľa v tomto čase jeho väzba sťažovateľa trvala bez relevantného, t. j. zákonného dôvodu.

13. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Krajský súd v Košiciach Uznesením zo dňa 29.11.2019 (správne má byť 15. 11. 2019, pozn.) sp. zn. 6Tpo/53/2019 porušil a konaním ktoré mu predchádzalo porušil

právo navrhovateľa podľa čl. 17 bod. 2. a 5. ÚS SR. Uznesenie KS KE zo dňa 29.11.2019 (správne má byť 15. 11. 2019, pozn.) sp. zn. 6Tpo/53/2019 ako aj jemu predchádzajúce Uznesenie Okresného súdu Košice I zo dňa 8. 11. 2019 sp. zn. 7Tp/10/2019 zrušuje a vracia na nové rozhodnutie.

Nariaďuje okamžité prepustenie navrhovateľa z väzby (vykonávanej t.č. vo ÚVV a ÚVTOS [REDACTED])

Priznáva navrhovateľovi náhradu trov konania.“

14. Po doplnení podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Krajský súd v Košiciach Uznesením zo 29.11.2019 (správne má byť 15. 11. 2019, pozn.) sp. zn. 6Tpo/53/2019 a následne Uznesením zo dňa 05. 02. 2020 sp. zn. 8 Tos/9/2020 porušil práva sťažovateľa podľa čl. 17 bod 2 a 5 Ústavy SR.

Cit Uznesenie KS KE zo dňa 05. 02. 2020 sp. zn. 8Tos/9/2020 zrušuje a vracia na nové rozhodnutie.

Nariaďuje okamžité prepustenie sťažovateľa z výkonu väzby.

Priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania.“

15. Uznesením č. k. III. ÚS 284/2020-17 zo 4. augusta 2020 prijal ústavný súd sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu a následne vyzval dotknuté súdy, ako aj právneho zástupcu sťažovateľa na vyjadrenie.

16. Dňa 17. augusta 2020 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie krajského súdu z 12. augusta 2020, v ktorom tento uviedol, že po opätovnom preskúmaní napadnutých rozhodnutí dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná. K námietke sťažovateľa, že v jeho prípade nebola naplnená materiálna podmienka väzby spočívajúca v dôvodnosti trestného stíhania, krajský súd uviedol, že podľa právnych predpisov účinných v čase spáchania skutku je páchatel' krádeže vlámaním zodpovedný za trestný čin bez ohľadu na výšku spôsobenej škody. Materiálny korektív môže byť predmetom posudzovania až v konaní vo veci, nie v rámci rozhodovania o väzbe. Krajský súd ďalej uviedol, že je toho názoru, že v prípade sťažovateľa boli naplnené dôvody stanovené zákonom

pre uvalenie útekovvej väzby, tak ako ich vymedzili v napadnutých rozhodnutiach konajúce súdy. Napokon krajský súd poukázal na skutočnosť, že medzičasom bol sťažovateľ rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 6/2020 z 8. júna 2020 právoplatne uznaný vinným z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výške 8 mesiacov.

17. Okresný súd vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 19. augusta 2020 len stručne uviedol, že po preskúmaní postupu súdov v napadnutých konaniach nezistil žiadne pochybenia a je toho názoru, že žiadne práva sťažovateľa porušené neboli.

18. Právny zástupca sťažovateľa sa na výzvu ústavného súdu k vyjadreniam súdov v podaní doručenom ústavnému súdu 20. novembra 2020 v podstate stotožnil so sťažnostnou argumentáciou. Zopakoval neexistenciu materiálnej stránky prečinu a nenaplnenie dôvodov väzby. Uviedol, že sťažovateľ je ženatý, má maloleté dieťa a za primerané považoval súdnou praxou ustálené finančné zadost'učinenie 35 eur za deň väzby. K odsudzujúcemu rozsudku uviedol, že po siedmich mesiacoch pristúpil na trest a nepodal odvolanie len preto, aby ukončil väzbu, inak by s vysokou pravdepodobnosťou väzba pokračovala.

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

19. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

22. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

23. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

24. V zmysle § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest.

25. V ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porovnaj III. ÚS 34/07, I. ÚS 405/2019, IV. ÚS 263/2018).

26. Právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov je súčasťou práva vyplývajúceho z čl. 17 ods. 2 ústavy, ktorý je v tejto súvislosti v pomere špeciality voči základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy (porovnaj I. ÚS 34/2004).

27. Pre účely posúdenia ústavným súdom tvoria rozhodnutia prvostupňového súdu a sťažnostného súdu jeden celok (I. ÚS 379/2018, I. ÚS 161/2019), a preto ústavný súd pri preskúmaní zákonnosti a ústavnosti pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa prihliadal na všetky sťažovateľom napadnuté uznesenia.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Väzba má byť len výnimočným nástrojom pre orgány činné v trestnom konaní vo chvíli, keď rozpor medzi verejným záujmom a osobnou slobodou jednotlivca nemožno riešiť inak než obmedzením osobnej slobody, keď spoločenská ujma, ktorá by bez obmedzenia vznikla, by bola väčšia ako ujma, ktorá vznikla obmedzením osobnej slobody jednotlivca (*Knapp, V. Teórie práva. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1995. str. 17*).

29. Vo vzťahu k väzobným veciam ústavný súd podotýka, že je úlohou všeobecných súdov, aby s ohľadom na znalosť všetkých okolností a súvislostí konkrétneho trestného prípadu, posúdili, či existujú dôvody na obmedzenie osobnej slobody väzbou, ako aj či ide o opatrenie, ktoré je nevyhnutné na dosiahnutie účelu trestného konania, a najmä, či by účel trestného konania nemohol byť dosiahnutý bez takéhoto obmedzenia. Ústavný súd do týchto rozhodnutí všeobecných súdov zasahuje len vtedy, ak je toho názoru, že rozhodnutie o väzbe nie je založené na zákonom dôvode alebo sú dôvody uvedené všeobecnými súdmi v rozpore s princípmi obsiahnutými v ústavnom poriadku (porovnaj II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03 IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09, II. ÚS 348/2016).

30. Ústavný súd predovšetkým podrobil prieskumu hmotnoprávnu námietku sťažovateľa, že v posudzovanom prípade nebola splnená základná podmienka pre rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby – existencia zákonného dôvodu v podobe naplnenia skutkovej podstaty trestného činu. Sťažovateľ namietal, že s ohľadom na výšku spôsobenej škody nemožno predmetný skutok kvalifikovať ako trestný čin – prečin krádeže, a z uvedeného dôvodu neexistoval ani zákonný dôvod jeho väzby.

31. K uvedenej námietke sťažovateľa ústavný súd uvádza, že v zmysle ustálenej judikatúry je skutková podstata krádeže vlámaním podľa § 212 ods. 1 písm. b) Trestného zákona naplnená i v prípade, ak škoda skutkom spôsobená bola nižšia než malá, ale páchatel' sa zmocnil veci inej osoby prekonaním uzamknutia (pozri R 21/1995); a to i v prípade, ak k prekonaniu uzamknutia došlo použitím kľúča odcudzeného, nájdeného vylákaného od majiteľa alebo použitím pakľúča či iného technického prostriedku, a to i bez poškodenia zámku (pozri R 98/1919, R 118/1946, R 23/1991).

32. Zo vzťahu ustanovení § 212 ods. 1 písm. a) a § 212 ods. 1 písm. b) Trestného zákona vyplýva, že v prípade skutkovej podstaty krádeže vlámaním podľa § 212 ods. 1 písm. b) nie je výška spôsobenej škody formálnym znakom skutkovej podstaty prečinu krádeže. Materiálny korektív vyjadrený v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona nemožno stotožňovať len a iba s výškou škody spôsobenej trestným činom. Tento znak skutkovej podstaty je materiálным vyjadrením protiprávnosti skutku a obsahuje v sebe viacero kritérií, ktoré by súd mal pri posudzovaní jeho naplnenia vziať do úvahy (spôsob vykonania činu, jeho následky, **okolnosti, za ktorých bol spáchaný**, miera zavinenia a pohnútky páchatel'a). Sťažovateľ sa dopustil krádeže počas výkonu trestu odňatia slobody. Tým nielen kradol a dopúšťal sa spoločensky nežiaduceho konania, ale zároveň ignoroval zmysel a cieľ výkonu trestu, ktorým je prevýchova páchatel'a. Výška škody tak nezostala na účely materiálneho korektívu osamotená, čo sťažovateľ neberie do úvahy.

33. Ústavný súd vo vzťahu k odôvodnenosti podozrenia pri rozhodovaní o väzbe považuje za postačujúce, ak je v tomto štádiu trestného konania dostatočne preukázané podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu (IV. ÚS 383/04, IV. ÚS 217/2013, III. ÚS 447/2016). Dôvodné podozrenie („reasonable suspicion“) pritom predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin (*rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Fox, Cambell a Hartley proti Veľká Británia, sťažnosť č. 12244/86, 12245/86 a 12383/86, rozsudok z 30. 8. 1990*).

34. Ústavný súd tak konštatuje, že z tohto sťažovateľom namietaného hľadiska nedošlo zo strany všeobecných súdov k postupu a výkladu ustanovení Trestného zákona, ktorý by vykazoval znaky svojvôle, a tým zakladal nezákonnosť väzby z dôvodu absencie zákonného dôvodu.

35. Ústavný súd však považuje za potrebné zdôrazniť, že väzba je procesným inštitútom, ktorého účelom je zabrániť úteku obvinenej osoby, strate alebo ovplyvňovaniu dôkazov, a tým dosiahnuť účel trestného konania, prípadne zabrániť obvinenej osobe v pokračovaní v trestnej činnosti. Rozhodnutie o väzbe musí prísne sledovať len tento zákonom stanovený účel.

36. Súdny rozhodujúce o väzbe musia mať na pamäti, že väzba predstavuje pre obvinenú osobu zásah do základných práv a tiež zásadné sťaženie jej obhajoby. Inštitút väzby nesmie byť využívaný ako „predbežný“ trest pre osobu obvinenú zo spáchania trestného činu. Súd rozhodujúci o väzbe musí dôsledne dbať na princíp prezumpcie neviny.

37. Každému rozhodnutiu súdu o väzbe musí byť venovaná náležitá pozornosť. Každé rozhodnutie o väzbe musí byť založené na dostatočných a podstatných dôvodoch. Každé rozhodnutie o väzbe by malo obsahovať i dôvody, pre ktoré súd nevyužil niektoré zo zákonom upravených inštitútov, ktorými možno väzbu nahradiť.

38. Všeobecné a zbežné odôvodnenie rozhodnutia súdu, na základe ktorého má byť obmedzená sloboda jednotlivca, nie je v súlade s ústavnými princípmi. Odôvodnenie rozhodnutia vo väzobných veciach musí byť formulované tak, aby z neho bolo zjavné, že sa súd zaoberal všetkými významnými skutočnosťami, musí obsahovať presvedčivé odôvodnenie obavy, že osoba obvinená sa bude chovať spôsobom, ktorý by naplňoval niektorý z väzobných dôvodov (porovnaj II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, obdobne tiež III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

39. Účelom útekovej väzby je zabrániť konkrétnemu riziku, že obvinený alebo obžalovaný sa bude skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, preto

odôvodnenie rozhodnutia o väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku musí obsahovať konkrétne skutočnosti vo vzťahu k takémuto riziku.

40. Pri rozhodovaní o útekovvej väzbe by mal súd o nej rozhodujúci zvažovať predovšetkým charakter obvineného, jeho správanie v minulosti, rodinné a iné väzby (majetkové, pracovné) a vzťahy, ktoré má v krajine, v ktorej sa proti nemu vedie trestné stíhanie, ale tiež a najmä jeho správanie vo vzťahu k trestnému konaniu, ktoré sa proti nemu vedie.

41. Dlhšie opustenie miesta bydliska, vycestovanie do cudziny či príprava naň, nereagovanie na výzvy či predvolania orgánov činných v trestnom konaní sú nepochybné dôvodmi, ktoré môžu vzbudiť dôvodnú obavu, že obvinený sa bude trestnému stíhaniu, ako aj trestu vyhýbať.

42. V rámci posudzovania tzv. väzobných rozhodnutí všeobecných súdov je ústavný súd oprávnený zasiahnuť vtedy, ak zistí, že rozhodnutie všeobecného súdu o väzbe nie je podložené zákonným dôvodom alebo ak sú tvrdené dôvody väzby v extrémnom rozpore so zisteným skutkovým stavom, alebo keď rozhodnutie nie je odôvodnené poukazom na konkrétne skutočnosti. Formálne odôvodnenie väzby používaním stereotypných formulácií v rozhodnutiach všeobecných súdov môže vzbudiť obavu, že súdy sa dostatočne nezaoberali konkrétnymi okolnosťami daného prípadu (*porov. I. ÚS 405/2019; tiež bod 10 rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva o veci Móry a Benc proti Slovenskej republike, rozsudok z 22. 1. 2019 k sťažnostiam č. 3912/15 a č. 7675/15*).

43. Ústavný súd považuje tiež za potrebné zdôrazniť, že pri rozhodovaní o vzatí osoby obvinenej do väzby je nevyhnutné, aby v rámci zásady primeranosti prihliadali súdy i na skutočnosť, či je väzba primeraným opatrením s ohľadom na závažnosť činu a očakávaný trest (*pozri tiež Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 23/2018*).

44. V predmetnej veci konajúce súdy veci považovali za zásadný dôvod pre rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby práve skutočnosť, že sa nezdržoval v mieste,

ktoré uviedol pri predchádzajúcom zadržaní, a nereagoval na písomnú komunikáciu orgánov činných v trestnom konaní, v dôsledku čoho bolo po sťažovateľovi opakovane vyhlásené pátranie.

45. K námietkam sťažovateľa ústavný súd uvádza, že sťažovateľ svojim správaním prispel k rozhodnutiu o vzatí do väzby, a to tým, keď vedomý si trestného stíhania sa nezdržiaval na adrese, ktorú uviedol orgánom činným v trestnom konaní, nepreberal poštu a dokonca na určitý čas opustil územie Slovenskej republiky a vycestoval do zahraničia. Výsluch obvineného sa orgánom činným v trestnom konaní javil nevyhnutným z dôvodu potreby odstránenia pochybností o miere účasti sťažovateľa na danom skutku. Tieto skutočnosti boli zásadnými pre rozhodovanie súdov.

46. Ústavný súd však zároveň vyjadruje pochybnosť, či v danom prípade s ohľadom na povahu i závažnosť spáchaného trestného činu bola väzba sťažovateľa jedinou možnosťou, ako zabezpečiť jeho prítomnosť na úkonoch v trestnom konaní (pozri možnosti primeraných obmedzení v § 82 Trestného poriadku). Osobitne v tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na možnú ústavnoprávnu problematickosť uvádzania temer totožných viet týkajúcich sa odôvodnenia nenahradenia väzby iným opatrením vo všetkých napadnutých uzneseniach.

47. K druhému z dôvodov, na ktorých súdy rozhodujúce o väzbe sťažovateľa založili napádané rozhodnutia, a to k skutočnosti, že sťažovateľ sa v minulosti už opakovane dopustil trestnej činnosti, a má teda sklon k jej páchaniu, ústavný súd považuje za nevyhnutné poznamenať, že je nepochybné, že recidíva obvineného môže byť dôležitým argumentom pri rozhodovaní o väzbe, lebo je dôležitým prvkom, ktorý môže vykresľovať osobnosť a charakter obvinenej osoby. Avšak ústavný súd akcentuje potrebu priameho súvisu medzi hrozbou úteku a sklonom k páchaniu trestnej činnosti.

48. Ústavný súd uvedeným chcel tiež povedať, že pri rozhodovaní o väzbe nie je možné používať argumenty všeobecné, ale je potrebné každú osobitosť v kontexte konkrétneho väzobného dôvodu posudzovať *ad hominem*. Vo vzťahu k predchádzajúcim

dvom bodom sťažnostná argumentácia *prima facie* trpí nedostatkom v podobe absencie konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] a ktoré ústavný súd podľa § 45 zákona o ústavnom súde iniciatívne nahradzovať nemohol.

49. Ústavný súd však zároveň konštatuje, že skutočnosť, že po celú dobu trvania väzby boli naplnené podmienky pre zákonnosť a dôvodnosť väzby, ešte neznamená, že nedošlo k porušeniu čl. 17 ústavy, a to v dôsledku neakceptovateľných prietáhov v konaní orgánov činných v trestnom konaní, ktoré nevenovali veci náležitú pozornosť.

50. V zmysle záruk obsiahnutých v čl. 17 od. 2 a 5 ústavy každý, kto je pozbavený slobody v súlade so zákonom, má právo aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote alebo aby bol prepustený v priebehu konania. Ústava nedáva štátnym autoritám na výber, a pokiaľ niet zákonného dôvodu na zotrvávanie obvineného (obžalovaného) vo väzbe, musí byť prepustený. V prípade, ak existujú dostatočné zákonné dôvody odôvodňujúce obmedzenie slobody obvinenej osoby, musia štátne orgány postupovať v takýchto konaniach s osobitnou starostlivosťou, aby nedošlo k zbytočným prietáhom v konaní. Pri skúmaní dôvodnosti väzby, ktorá trvá už dlhšiu dobu, treba vychádzať z toho, že musia byť splnené tri skutočnosti. Predovšetkým musí existovať dôvodné podozrenie, že stíhaná osoba spáchala trestný čin, okrem toho musí byť daný niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 Trestného poriadku a napokon musí byť zrejmé, že orgány činné v trestnom konaní postupujú pri trestnom stíhaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov je súčasťou práva vyplývajúceho z čl. 17 ods. 2 ústavy, ktorý je v tejto súvislosti, ako už bolo konštatované, v pomere špeciality voči základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy (porovnaj I. ÚS 34/2004).

51. Ústavný súd vníma odlišnosť judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, a to v tom zmysle, že na osoby po odsúdení prvostupňovým rozsudkom tento už nenazerá

ako na osoby obmedzené na slobode z dôvodu väzby a nepriznáva im ochranu v rozsahu záruk vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

52. V tomto smere však ústavný súd považuje za potrebné v tomto konkrétnom prípade nazerať na otázku záruk vzťahujúcich sa na osoby vo väzbe vrátane práva na povinnosť orgánov konať vo veci s osobitnou starostlivosťou inak. Kým Európsky súd pre ľudské práva musí brať do úvahy rôznorodosť právnych poriadkov krajín, ktorých obyvatelia sa naň obracajú so svojimi sťažnosťami (keď napr. v systéme common law okamihom prvostupňového odsúdenia sa väzba okamžite preklápa do výkonu trestu), ústavný súd nemá v danom prípade pochybnosť, že sťažovateľ sa až do rozhodnutia súdu vo veci samej nachádzal vo väzbe so všetkými dôsledkami s tým spojenými (*porovnaj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci B. v. Rakúsko vrátane menšinového stanoviska Komisie, sťažnosť č. 11968/86*).

53. Osobná sloboda sťažovateľa bola obmedzená 7. novembra 2019 o 20.49 h na základe príkazu na zatknutie vydaného sudcom pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 7 Tp 10/2019 z 24. júla 2019 a následne bolo toto obmedzenie potvrdené uznesením okresného súdu sp. zn. 7 TP 10/2019 z 8. novembra 2019. Trestný rozkaz z **13. februára 2020** bol sťažovateľovi doručený **5. mája 2020**. Právu sťažovateľa, nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05), korešponduje povinnosť trestných autorít konať efektívne a urýchlene. Tomu štandardu trojmesačné doručovanie trestného rozkazu zjavne nezodpovedá. Ústavný súd poznamenáva, že porušenie uvedeného štandardu zákonite vyvoláva na strane verejnosti obavu a pochopiteľne v tomto smere možno akceptovať výhradu aj sťažovateľa, že výmera trestu bola značne determinovaná časom stráveným vo väzbe. K právoplatnému odsúdeniu sťažovateľa došlo 8. júna 2020 rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 6/2020. Sťažovateľ tak strávil vo väzbe 7 mesiacov a 1 deň, pričom bol následne odsúdený na 8 mesiacov trestu odňatia slobody.

54. S ohľadom na okolnosti danej veci, keď sťažovateľ až do doručenia trestného rozkazu 5. mája 2020 nemal vedomosť o tom, že bol odsúdený súdom prvého stupňa,

neboli orgány činné v trestnom konaní vrátane konajúceho súdu zbavené povinnosti konať s osobitnou starostlivosťou.

55. Ústavný súd dospel na základe uvedených skutočností k záveru, že okresný súd nepostupoval pri prejednávaní sťažovateľovej veci vedenej pod sp. zn. 5 T 6/2020 s osobitnou starostlivosťou, ktorú si vyžadovala predmetná vec, čím porušil sťažovateľovo právo na osobnú slobodu zaručené mu čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Ak i ústavný súd prisvedčil, že v čase rozhodovania o väzbe mohli existovať dôvody, ktoré odôvodňovali nevyhnutnosť väzobného stíhania sťažovateľa, s prihliadnutím na závažnosť skutku (výška škody, miesto spáchania činu, ako aj motív konania páchatel'ov), ako aj dôkaznú situáciu sa doba väzby v trvaní 7 mesiacov a deň javí neprimeranou, a to najmä a predovšetkým, pokiaľ ide o 3 mesiace trvajúce doručovanie trestného rozkazu sťažovateľovi. Hoci ústavný súd ústavne neakceptovateľný zásah vidí v postupe okresného súdu vo veci sp. zn. 5 T 6/2020 (trojmesačný prieťah pri doručovaní trestného rozkazu), ktorý už prebiehal pod inou spisovou značkou, neústavnosť daného zásahu vyplýva práve z jeho priameho dopadu na neodôvodnené predĺženie výkonu väzby u sťažovateľa, ktoré v ústavnej sťažnosti namietal, a ktorá bola na sťažovateľa uvalená v konaní sp. zn. 7 Tp 10/2019.

56. Ústavný súd v tomto konkrétnom prípade nepovažoval s ohľadom na osobitosť danej veci (pozri bod 50 a 51) za účinný prostriedok nápravy žiadosť o prepustenie z väzby, pretože táto by nemohla napraviť porušenie povinnosti štátu konať s osobitnou starostlivosťou v podobe odškodnenia za prieťahy v konaní.

57. Ústavný súd je toho názoru, že okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 500 €, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu. Vo zvyšnej časti jeho žiadosti ústavný súd sťažovateľovi nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

58. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

59. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

60. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 v sume 354 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

61. V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu